

Čís. 14363.

Ustanovenie § 2 bod 3 odporovacieho poriadku vzťahuje sa aj na zriadenie záložného práva pre akúkoľvek pohľadávku; veriteľ môže preto odporovať — pokiaľ sú dané podmienky cit. § — i pozemnoknižnému záložnému právu, zriadenému pre pravú pohľadávku.

(Rozh. z 8. V. 1935, Rv IV 104/34.)

Móric K. a jeho manželka, ktorí sú vlastníci nehnuteľnosti č. vl. 3133 obce U., poverili žalobníka v r. 1930, aby vystaval na ich nehnuteľnosti dom. Po dokončení stavby Móric K. stavebnú odmenu žalobníkovi kromé 14.000 Kč zaplatil. Na túto sumu bola u S. banky uložená zmenka, ktorá bola opatrená kromé podpisu stavebníkov tiež podpisom žalobníka a jeho manželky. Zmenka bola viac ráz prolongovaná a dňa 30. januára 1932 znela na 14.000 Kč. Ponevác tohoto dňa bola splatná, odovzdal žalobník Móricovi K. zmenku opatrenú podpisom jeho a jeho manželky, aby ju Móric K. a jeho manželka ako akceptanti podpísali a ju u S. banky usporiadali. Móric K. a jeho manželka však zmenku neusporiadali, načo S. banka dala zmenku protestovať, zažalovala ju u krajského súdu v U., na základe pravoplatného zmenkového platebného príkazu viedla exekúciu a dala vložiť exekučné právo záložné tak na nehnuteľnosti Mórica K. a jeho manželky, ako aj na nehnuteľnosti žalobníka a jeho manželky. — Dňa 3. februára 1932 povolili Móric K. a jeho manželka vloženie záložného práva na uvedenú nehnuteľnosť do výšky 65.000 Kč v prospech žalovaného Františka T., ktorý je švagrom Mórica K. a bratom jeho manželky. Podľa tvrdenia žaloby tento postup volili zrejme z toho dôvodu, aby žalobníka zbavili možnosti uspokojenia dotyčne jeho pohľadávky 14.000 Kč, lebo predchádzajúcimi právami záložnými a teraz ďalším právom záložným pre 65.000 Kč celá hodnota nehnuteľnosti bola vyčerpaná, tak že jeho pohľadávka, ktorú nadobudol cesiou od S. banky, vyjde na prázdno. Žalobník domáhal sa žalobou, aby žalovaný bol odsúdený uznať, že právo žalované, vložené usnesením okresného súdu v U. č. d. 564/32 na nehnuteľnosti č. vl. 3133 kat. obce U. v prospech žalovaného do výšky 65.000 Kč, je voči žalobníkovi bezúčinné a trpeť, aby žalobník mohol sa na základe záložného práva, vloženého v jeho prospech na tú istú nehnuteľnosť usnesením okresného súdu v U. č. d. 1990/32, resp. 3689/33 po výšku 14.000 Kč, uspokojiť v poradí záložného práva, vloženého v prospech žalovaného usnesením č. d. 594/32.

Súd prvej stolice žalobe vyhovel. Dôvody: Není sporno, že žalovaný jest švagrom Mórica K. a bratom jeho manželky. Není také sporno, že S. banka postoupila žalobci svoji pohľadávku proti Móricovi K. a jeho manželce ve výši 14.000 Kč a že pod č. j. E IV 4804/32 okresního soudu v U. povolena byla žalobníkovi dle uvedené cese pokračovací exekuce proti Móricovi K. a jeho manželce a že exekuční právo zástavní v prospěch S. banky ve výši 14.000 Kč vloženo bylo pod C 4 na nemovitosti čís. vlož. 3133 kat. obce U., tudíž v poradí za zástavním právem žalovaného pcto 65.000 Kč. — Podle protokolu č. j. E IV 4804/32 okres-

ního soudu v U. kupní cena vydražené nemovitosti činí 87.200 Kč a zástavní práva, vtělená pod C 1: 40.000 Kč, pod C 2: 16.500 Kč a pod C 3: sporné zástavní právo 65.000 Kč. Co se týká žalovaným namítané legitimace, jest soud toho názoru, že žalobce ve smyslu § 9 odp. ř. k podání této žaloby jest legitimován, ježto má vykonatelnou pohledávku a podle výše uvedených práv zástavních lze předpokládati, že žalobce úplného uspokojení by nedošel. Pro soud není otázkou právní, nýbrž otázkou skutkovou, že žalobníku pod č. j. E IV 4804/32 pvolená byla na základě uvedené cese pokračovací exekuce proti Móricaovi K. a spol. Podle § 2 č. 3 odp. ř. lze odporovati právním jednáním, kterými dlužníkovi věřitelé byli zkráceni a která dlužník sjednal v posledních dvou letech před vznesením odporu se svým manželem nebo s jinými jemu blízkými osobami anebo která vykonal ve prospěch těchto osob, leda že by druhé straně v době, kdy se právní jednání stalo, dlužníkův úmysl, zkrátiti věřitele nebyl znám, ani znám býti nemusil. — Že sporné právní jednání vzniklo 29. ledna 1932, resp. 3. února 1932, jest nesporno a nesporno jest také, že žalovaný jest osobou, uvedenou v cit. §. Zákon nevyžaduje, by jednání dle cit. § na škodu věřitelů tam uvedená stala se pouze na oko, nýbrž chrání věřitele před škodlivými důsledky jakéhokoliv právního jednání, jež předsevzal dlužník v určité době s osobami stojícími k němu v blízkém rodinném poměru a usnadňujícím tudíž právě jednání na škodu věřitelů. Že sporným právem zástavním žalobce byl poškozen, jest patrné z pořadí a výše uvedených práv zástavních, přicházejících v rozvrhovém řízení v úvahu. Důkaz žalované strany nabídnutý svědky Móricaem K. a jeho manželkou ohledně okolností, že úmysl zkrátiti věřitele žalovanému nebyl znám, ani znám býti nemusil, soud pominul, ježto tyto účastní jsou právě výhody i nevýhody konečného rozhodnutí ohledně sporného práva zástavního. Vzhledem ku splatnosti sporné směnky v kritickém času jest zřejmo, že úmysl zkrátiti věřitele jest dán, byť by se jednalo o pouhé zřízení práva zástavního, ježto i zřízení zástavního práva pro jakoukoliv pohledávku spadá pod ust. § 2. odp. ř. Ježto tudíž veškeré podmínky pro odporovatelnost sporného práva zástavního ve smyslu § 2. odst. 3, § 9 a 14 odp. ř. jsou dány, soud žalobě vyhověl.

O d v o l a c í s ú d rozsudok prvej stolice potvrdil: D ô v o d y : Ponevác žalovaný je vlastným bratom pôvodnej dlžníčky Ireny K. a švagrom pôvodného dlžníka Mórica K., spadá celý prípad pod ustanovenie § 2 bod 3 zákona zo dňa 27. marca 1931, čís. 64 Sb. z. a n. oddiel III. Pre použitie § 2, bod 3. cit. odp. poriadku je treba, aby byly splnené tieto podmienky: 1. aby odporujúci veriteľ bol dotýčným právnym úkonom skrátенý; v súdenom prípade dokazuje to pozemnoknižný výťah, výpis zo zápisnice o rozvrhu dražebného výťazku zo dňa 30. júna 1933 a opis zápisnice o výkone mobilárnej exekúcie, predložený na odvolacom pojednávaní; 2. tieto dôkazy zároveň dokazujú podmienku, že pohľadávka žalujúceho veriteľa je nedobytná z prípustného majetku dlžníkov; 3. že dlžníci konali v úmysle skrátiti žalujúceho veriteľa; pri tom nie je treba, aby konanie dlžníkov smerovalo priamo a len ku skrátению veriteľa, postačí vedomie dlžníkov, že právnym úkonom veriteľa skracujú; tento úmysel je priamo hmatateľný z toho faktu, že dlžníci mali o tom vedomosť, že 30. januára 1932 je zmenka na 14.000 Kč splatná a dňa 29. januára 1932,

tedy deň bezprostredne pred splatnosťou zmenky, dohodli sa so žalovaným na dlžnom úpise, na základe ktorého už 3. februára 1932 bolo vložené záložné právo do pozemkovej knihy na dom dlžníkov; so stancviska zákona je celkom ľahostajné, či v skutočnosti dlžníci sledovali len ten úmysel, aby svojmu príbuznému (bratovi a švagrovi) ako skutočnému veriteľovi poskytl prednosť pred iným veriteľom (žalujúcim); 4. podľa zákona nie je právny úkon dlžníkov odporovateľný, keď jeho úmysel: veriteľov skrátiť druhej smluvnej strane nebol známy, ani známy byť nemusel; je preto procesuálnou povinnosťou žalovaného dokázať, že ho neobťažuje zavinená neznalosť tohoto úmyslu dlžníkov; na túto rozhodujúcu okolnosť vôbec žiadnych dôkazov žalovaný neponúkol, len tvrdil, že nevedel o tom, že K. sú zadlžení; túto nevedomosť tvrdenú žalovaným vyvracajú okolnosti, ktoré on sám predniesol, potom aj stav verejnej pozemkovej knihy, lebo a) už dňa 8. marca 1930 pri vyúčtovaní zistil, že manželia K. sú mu dlžní 25.000 Kč, ale nezaplatili mu nič, ba čo viac Viliamovi R. za dlžníkov zaplatil ďalších 15.000 Kč; postupne platil ešte za manželov K. H-ovi 10.000 Kč a ešte 2 razy po 5.000 Kč; b) v pozemkovej knihe už dňa 12. decembra 1930 bolo vložené pre V. sporiteľňu 40.000 Kč, potom dňa 6. februára 1931 pre U. úverný ústav; nemôže preto žalovaný tvrdiť, že v dobe ujednania právneho úkonu, totiž dňa 29. januára 1932, bez svojej viny nemal vedomosť o zadlženosti dlžníkov. — Pokiaľ ide o legitimáciu strany žalujúcej, odhliadnuc od riadnej cesie, ostáva nepodvrátenou skutočnosťou, že žalobník bol veriteľom manželov K., ktorí mu dlhovali nedoplatok 14.000 Kč za stavbu. Keď žalobník v dôsledku toho, že manželia K. nevyplatili zmenku, ktorú on eskontoval, musel banke eskontovanú sumu vrátiť, stal sa znova veriteľom manželov K. Z toho, čo bolo hore uvedené, vychádza, že práve preto, že žalovaný je osobou blízkou manželom K., odporovací poriadok nedopúšťa, aby mu dlžníci poskytl výhodu voči žalobníkovi a preto správne pokračoval prvý súd, keď dôkazy na tú okolnosť, že žalovaný skutočne 65.000 Kč vyplatil manželom K. alebo za nich, nepripustil.

N a j v y š š í s ú d dovoláciu žiadosť zamietol: D ô v o d y:

Ustanovení § 2 čís. 3 odp. řádu vztahuje se na všechna právní jednání bez rozdílu jejich druhů, tedy také na zřízení zástavního práva pro jakoukoliv pohledávku, z čehož plyne, že i mimo konkurs může zkrácený věřitel právem odporovati knihovně zajištěnému zástavnímu právu i pro pravou pohledávku potud, pokud jsou dány zákonné podmínky ustanovení § 2 čís. 3 odp. řádu (srov. důvody rozhodnutí Nejv. soudu čís. 4161 sb. n. s.)

Správné jest právní stanovisko odvolacího soudu v otázce zkrácení žalobce jako věřitele dlužníků jakož i v otázce úmyslu dlužníků jeho zkrátiti a v otázce, zda žalovaný nemusel věděti o takovém úmyslu dlužníků. Nejvyšší soud proto ukazuje tu na správné důvody rozsudku soudu druhé stolice.

Podle jeho nenapadeného, tedy směrodatného skutkového stavu byla směnka na 14.000 Kč splatna dne 30. ledna 1932; dlužní úpis byl pořízen den před tím, totiž dne 29. ledna 1932, a zástavní právo, jemuž žalobce odporuje, bylo vtčeno na základě tohoto dlužního úpisu dne 3. února 1932. Za tohoto stavu věci nutno míti za to, že dlužníci otáleli s uspo-

řádaním směnky aneb s uspokojením směnečné pohledávky až do doby, kdy žalovaný, jenž musil míti vědomost o těchto pletichách provedených k jeho prospěchu, docílil toho, že pro jeho pohledávku bylo vtěleno zástavní právo dne 3. února 1932, tedy po splatnosti směnky, splatné — jak bylo shora uvedeno — dne 30. ledna 1932.

Poněvadž žalovaný jako osoba dlužníkům blízká (§ 2 dost. 3 odp. ř.) sjednal s nimi v posledních dvou letech před vznesením odporu právní jednání, o němž musil věděti, že dlužníci ho sjednali v úmyslu zkrácení žalobce resp. jeho právní předchůdkyně jako jejich věřitelky, jsou dány veškeré zákonné podmínky odporovatelnosti podle ustanovení § 2 čís. 3. odp. ř. (srov. rozh. čís. 5283 sb. n. s.)

Čís. 14373.

Ked' bola zmenka indosovaná len na oko cieľom inkasa, je síce indosatár oprávnený žalovať vlastným menom, ale žalovaný môže proti nemu vzniesť všetky námietky, ktoré by mal proti indosantovi, keby tento žaloval.

(Rozh. zo 14. V. 1935, Rv III 1089/34.)

S ú d p r v e j s t o l i c e ponechal v platnosti zmenkový platebný príkaz, vydaný na základe zmeniek, ktoré pôvodný zmenkový veriteľ I. a II. žalovaných: Julius D. previedol indosamentom na žalujúcu firmu.

O d v o l a c í s ú d uvedený zmenkový platebný príkaz zbavil účinnosti.

N a j v y š š í s ú d na dovoláciu žiadosť žalobkyne rozsudok odvolacieho súdu rozviazal a tomuto súdu uložil, aby ďalej pokračoval, skutkový stav v smeroch, uvedených v dôvodoch, pravidelne zistil a znova rozhodol. D ô v o d y:

Na základe samou žalobkyňou priznaných skutkových okolností, že Juliom D. jej odovzdané sporné zmenky síce do eskontu prijala a valutu vyplatila, že však Julius D. podľa smluvy s ňou vyplatenú valutu hneď u nej musel uložiť, aby u žalobkyne ostala »als gesperrte Einlage«, dokiaľ zmeneční dlžníci celkom nevyplatia protihodnotu, a že okrem toho uložil D. u žalobkyne 25.000 Kč na prípadné súdne a iné útraty, správne usúdil odvolací súd, že Julius D. previedol sporné zmenky na žalobkyňu len cieľom dobytia zažalovanej sumy.

Ide tu tedy o prevod zmeniek »skrytým inkassoindosamentom«, a treba skúmať, aké oprávnenia z tohoto prevodu sporných zmeniek nadobudla žalobkyňa a či sa zmenil a ako týmto prevodom pôvodný právny stav žalovaných.

Odvolací súd zaujal stanovisko, že uvedeným prevodom sporných zmeniek nenadobudla žalobkyňa právo uplatniť sporné zmenky vlastným memom, a zamietol žalobu žalobkyne z dôvodu nedostatku aktívnej legitimácie.

S jeho názorom nemožno súhlasiť.

Je síce pravda, že prokura-indosamentom podľa 1. odst. § 15 zmenk. zák. neprevádza sa vlastníctvo zmenky, ale to platí pri prevode zmenky